

A kultúra első láncszeme: a mese

A kultúra, a példa nagyon hamar kell hogy hasson, ahhoz, hogy gyökere mélyen hatoljon, majd szárnyakat adjon. Állítólag ez a kettő kell az élethez.

Gyermekeinkhez szóló írásaiban, magyar írónk, Bálint Ágnes olyan egészséges, jól működő kapcsolatokról ír, amelyek kedvet adnak ahhoz, hogy mi is jobban tegyük a dolgunkat.

Szeretnék Manócska lenni!

Olyan igazi, nem dühös, igazságot hitelesen osztó, nem bántó, de az igazát megmondó Manócska!

Én felnőttként ismertem őt meg, mert gyerekként, a szoc-kom időkben ritkán láthattam a Kolozsváron futó műsorok közt, az akkori rendszer dugdosta, nem méltatta mutogatásra. Általában minden, ami normális veszélyezteti az anomáliákat, jobb csínján báni a jó példával. Az a jó ameddig a diktatúra fel sem ismeri mi a jó. Addig közvetíti.

Talán egy elrongyolódott könyv volt azért Róluk, de igazi Tanítómként, Manócskát, akkor fedeztem fel, amikor a gyermekeimnek mesélhettem Róla.

Emlékeztek rá - de, ha nem, érdemes elolvasnotok újra meg újra - hogy mit tett Manócska azzal a koszos, sivalkodó malaccal?

Bálint Ágnes zseniális Nevelő, tudta hogyan és mikor vigasztaljon, és mikor hagyja békén a gyereket, hogyan bírja munkára a lustát és hogyan beszélje le, szavak nélkül a hencegésről.

Amikor Mazsola azzal dicsekedett Egérkének, hogy a fagyos földből is kitérja az „*akkora cukorrépat, hogy tavaszig sem bírnád megenni!*”, akkor megsérült az orra, nem nagyon, de megsérült. Manócska tisztán látta, hogy nem a vérző orr miatt kell Mazsolát kezelni, Mazsola szomatizált... Milyen idegen így mondani, de mi így mondjuk. Manócska bekötözte a lemosott turcsi orrocskát, aztán kikötözte, aztán mesélt, aztán érdeklődött és megállapított, de soha nem került szófölöslegbe. Mindig pont annyit mondott, amennyi épp elég volt ahhoz, hogy önhit kismalaca magába szálljon anélkül, hogy újra megsértődne, mert:

„...*Egérke kiállhatatlan, szemtelen, nagyszájú, és soha többé nem fogok játszani vele.*” Ezek azok az érzelemtelített kijelentések, amelyekkel nem érdemes vitába szállni, tagadni. Hanem, tovább kell érdeklődni, hogy:

„-*Ejha! Aztán miért?*

-*Mert azt kiabálta, hogy nem tudok fagyos földben turkálni.*

- *Hát tudsz?*

- *Hát nem. De azt mondtam, hogy tudok.*

- *Ahá! Szóval hencegtél!*” Nincs ebben semmi felhánytorgatás, csak tényállás, a legjobbkor, a legmegfelelőbb pillanatban, amikor a sértett fél éppen önsajnálataba menne át, akkor elhangzik a Tény.

Vagy ott van a bogáncsos történet: Mazsola megdobálta az öreg, tekintélyt kívánó Varjú bácsit bogáncssal, persze titokban, hogy ne lássa. Amikor az öregúr panaszt akart tenni az ártatlanul gyanúsított mókusok ellen, mert: „... szeméttel hajigálnak engem, tisztességben megöregedett varjút! ...most azonnal szárnyra kelek, és berepülök egyenesen a Futrinka utcába, a Csőr szerkesztőségébe!” Nos, akkor Mazsola bátorságából csak annyira telik, hogy elmondja: „Tudom, hogy nem a mókusok dobálták meg Varjú bácsit a bogáncssal.” Manócska rögtön tudja mi a helyzet, de nem szégyenítik meg Mazsolát! Olyan nagyon szép ez a rész, ahogy méltóságot adnak a „bűnösnek” is! Mert megelőlegezik a bizalmat, ami nélkül nincs változás.

„-Én már tudom, ki volt a tettes, Varjú koma! Majd beszélek a fejével, s biztos vagyok benne, hogy még egyszer nem fog bogáncsot hajigálni a tollad közé!” Varjú igazi úriember és elmegy, a háziakra hagyja a megoldást. „Nagy, nagy csend maradt utána. Olyan nagy csend, hogy Mazsola mukkani sem mert. Csak nézett ijedten Manócskára. Az meg odament hozzá, és egy kemény barackot nyomott a feje búbjára.

-Ha még egyszer ilyet hallok rólad, nem engedlek el többet sétálni - mondta szigorúan – sem Egérkével, sem mással!

Mazsola lehajtotta a fejét. És egyszer csak Manócska simogató kezét érezte a tarkóján. Csodálkozva nézett fel. És mikor látta, hogy Manócska mosolyog, nem tudta mit is gondoljon. Manócska sietett megmagyarázni neki:

-A barackot a bogáncshajigálásért kaptad. - mondta Mazsolának. - A simogatást pedig azért, mert nem hagyta, hogy a te turpisságodért mások szoruljanak.”

A magunk részéről hajlamosak vagyunk csak a büntető eljárás részét lefojthatni, pedig az esélyt nyújtó része éppen a simogatás. Sokszor elmondtam ezt a történetet a Szülőknek. Ha őket netalán elfelejtették megsimogatni, Manócska példája újrakeretezheti a velük történeteket.

Tavaly Gyöngyösön járt a Bábszínház (érdemes lett volna megjegyezni a nevüket), és Mazsolát játszottak. Tele volt a nézőtér. Gondoltam, a csupasz paravánt szemlélve, hogy „tudtok is ti olyat mutatni, ami felülmúlja a csili-vili gépi-, tabi-, szupi történéseket.” és képzeljétek, előjött a dundi Mazsola, meg a hosszú orrú Manócska, és tettek ezt-azt, és Mazsola fürdéskor Igazi vizet köpdösött és gurgulázott és a sok gyerek gurult a nevetéstől. Ezóta hiszek a Mazsolák-Manócskák győzelmében!

Manócska szívesen mesélt az igazi zöld disznóról Mazsolának, aki olyan volt, mint Mazsola...

Az egyik legszebb rész a könyvből:

„- Manócska... nem tudod véletlenül...szerette öregapó az igazi zöld disznót?

- Szerette – mondta Manócska. – Ezt biztosan tudom.

Mazsola felkönyökölt az ágyban:

- Pedig hát az igazi zöld disznó is... ugye, Manócska, olykor-olykor az is eltört egy bögrét vagy egyebet?

- El, hát persze, hogy el.

- És visítózott is, ugye sokszor?

- *Visítózott bizony.*

- *És azt mondd, hogy apóka.... hogy az öregapó mégis szerette...*

- *Azt én! – bólintott Manócska. - Öregapó ugyanis emlékezett rá, hogy kicsi korában ő is sok bögrét eltört, sok vizet kipancsolt, no meg nyafogott is, többet, mint kellett volna.*

Mazsola határtalanul megkönnyebbült.”

Ez a pár egyszerűen megfogalmazott mondat arra ébresztett rá, hogy ne hagyjam berozsdulni a zárat. A zár bennem van, az olajozás éppen az, hogy emlékezzem rá, hogy kicsi koromban én is akartam- nem akartam, dacoltam, megbántottam, elcsentem, elodáztam, ellógtam... Ha ezzel olajozok mindig könnyen elfordul majd a kulcs, és megnyílik a tudatom, látásom, értelmem és szívem azelőtt amit Gyermekem tesz. Elvakultságunk orvossága Manócska bölcsessége, ami csak akkor ér valamit, ha magunkban, és hangosan is ki tudjuk mondani, hogy „hát én is...” .Olyan ez mint a bibliai „Az vesse rá az első követ...”

Bálint Ágnes másik Hőse, Flórika. Őt felnőttként ismertem meg, amikor hangosan olvastam történeteit a gyermekeimnek.

Sajnos kevesen ismerik ezt a nagyszerű mesekönyvet, Tündér a vonaton, amelyikben egy virágtündér illatokat képes kifésülni a hajából és, aki megérzi ezeket, annak varázslatos módon elmúlik a haragja, fájdalma. Milyen modern pszichológia! Ma már ezt, az illatokkal való manipulálást, ha nem is aranyfésűkkel előhíva, de használják jócskán.

Ez a Tündér önös érdek nélkül, csakis a jókedv, a világban bolyongó szép és jó el nem szalasztása érdekében teszi:

„ *A nagymama nagy nehezen lenyomta mozgékony unokáit az ablak két oldalán lévő ülésekre. Aurélka azonnal visítózni kezdett:*

- *Nem akarok visszafele nézni, előre akarok nézni!*

- *Ide nem ülsz, mert itt én ülök! – nyelvelt húgocskája. A vonat közben megindult, és Aurélka egyre mérgesebben kiabálta, hogy ő nem hátrafelé akar nézni, hanem előre.*

Az ülés alatt a tücsök ingerülten fordult oda Flórikához.

- *Hol az a varrotű, amit találtál?*

- *Itt van, de mit akarsz vele?*

- *Megbökdösöm kicsit ezt az Aurélkát, hogy maradjon már csendben.*

- *De hiszen akkor még jobban fog visítani!.....*

Várjatok! –susogta Flórika, és elővette pici aranyfésűjét. Gyorsan fésülni kezdett, és mert hamarjában nem tudott választani, milyen virágra is gondoljon, szénaillatot fésült ki a hajából. Az egész fülke megtelt tavaszias szénaillattal.

Az utasok tűnődve néztek egymásra, nem tudták elképzelni, miért érzik a frissen kaszált fű szagát. Elgondolkozott a nagymama is, aki éppen valami idegcsillapító gyógyszer után kotorászott a táskájában, mert a két gyerek borzasztóan felkavarta. A szénaillattól azonban elmúlt az idegessége. Elmosolyodott, és unokáihoz fordult.

- *Meséltem már nektek, amikor gyerekkoromban kisnyulat találtunk a mezőn?*

- *Nem! Meséld el!*

- *Apám szénát kaszált, én meg ott játszottam az árokparton, láncot fontam a gyermekláncfű szárából. Egyszer csak apám kiáltja: „Gyere ide, nézd, mit találtam!”*

A két gyerek lélegzetvisszafojtva figyelt.

- Ott feküdt a kisnyúl a fűben - mesélt tovább a nagymama -, de már alig volt benne élet. Apám azt mondta, hogy alighanem elpusztult a nyúlmama, és nem volt, aki szegény kis jószágot táplálja. Emlékszem, a köténykémben vittem haza. Cumin neveltük föl..... ”

A gyerekek vágyják az ilyen és ehhez hasonló történeteket. Miért jönnek olyan nehezen? Lehet, azért, mert meg kell tanulnunk megélni a történeteinket, emlékezni ezekre és elmesélni őket. Ez a mesekönyv, megtanít felidézni az illatokat és a velük járó napfényt, zizegést. Erős vágy ébred abban, aki újra átéli az illat, a fény varázsát, hogy megossza annak békéjét másokkal.